



Förord

Nils Olsson är född 1929 och blind sedan barnaåren. Sista gången han såg tillstymmelse av ljusstrimmor var den 13 maj 1948. Då drog ett häftigt åskväder fram över Dala-Floda, och han gick upp på vinden och stod i dunklet och förnam blixterna. Sedan dess är allt för hans ögon mörker. Men han minns färgerna, ljuset, smörblommorna. En vindil kan få honom att känna himlens färg. Solen värmer över pannan. Han avlyssnar naturen. Han känner dofterna. Inget hindrar Nils Olsson från att skriva naturlyrik. "Minnesstark blev denna resa, fylld av färg och vida vyer", heter det i en av dikterna i denna samling som ABF Dalarna ger ut. Lyrikskrivande fordrar en särskild inlevelse. Nils Olsson måste tänka i bilder som han inte ser, precis som poeten ser för sin inre syn.

Som blind lever han ju alltid i den föreställningsvärlden. Det gäller att orientera sig genom känslintryck. Sinnena blir kanske öppnare. Tro nu inte att Nils Olsson är någon romantiker, verklighetsfrämmande och abstrakt. Tvärtom har han under sina många år som synkonsulent i Dalarna, då han var bosatt i Falun, fått ta itu med många handfasta spörsmål. Men diktskrivandet är också ett sätt att ta itu med olika situationer, bearbeta dem, göra dem giltiga.

Diktskrivandet är ett mänskligt uttrycksbehov, legitimt och betydelsefullt. Nils Olsson formulerar själv betydelse och anspråk. Men minst av allt jämför han sig med de professionella lyrikerna. Nej, dikten har en mening ändå:

*"Var fågel sjunger glatt sin sång,
den kan låta hes och kraxig,
men kan den glädja sångarn själ,
är den ändå värd att sjungas".*

Det finns vemod i Nils Olssons dikter. Synminnet av de stora krigsruinerna 1941, den enda gång han kunnat läsa, borde ha lämnat efter sig en personlig svärta också. Men Nils Olsson är en optimistisk person. Han gläds åt livet. Det händer att han skäms över sin glädje, han som egentligen borde bära sorg. Sanningen att säga vill han inte byta med någon. Förresten, "lycka är inte att alltid vara glad"

*"Att skapa med skönhet den väv man gör
att inslag och varp man inte förstör"*

Från dessa utgångspunkter bär dikterna livsmodets bud. Form och bildspråk får underordnad betydelse. "Gnistor ut glöden föds".

(av Bo Degerman)

Marin Amor

*Hon kom från höger med snabba, lätta steg
Hennes dräkt skimrade i blått, grått vitt och solguld
Färgspelet förändrades hela tiden
Hennes gång var säker och målmedveten
Hon visste vart hon var på väg och ingenting fick hindra henne
Hennes blick var bestämd och riktningen oförändrad
Från vänster kunde hon höra honom komma med långa och tunga steg
Hans dräkt var som hennes med samma nyanser och färgspel
Hans mål var detsamma som hennes och kursen låg fast
Hans blick sökte hennes i det sista beslutsamma steget
Ett virvlande kärleksmöte skedde där framför mina fötter
Själv stod jag där i sanden, förundrad och våtskodd*

Stenröse och teg

*Stenröse och teg, sida vid sida
Ligger där gömda i fager natur.
Buskar och sly ska dölja dem båda
Ingen ska minnas fädernas möda.
Hoppet som tändes när tege blev sådd
Glädjen som väcktes när skörden bärgats
Allt är nu borta och glömt sen länge
Ingen har tid att se det förgångna.
Vi snubblar på minnen för varje steg
Där vi går bland igenvuxna slogar
Vi väljer att glömma mödornas folk
Som lagt grunden till nutidens välfärd.*

Med mina tre ackord

*Jag sitter vid min orgel
Med mina tre ackord.
Jag famlar fram min melodi
Som riktas till publiken.
Publiken är min egen själ.
Den suger åt sig varje ton.
Fast musikanten är rätt skral
Den njuter av musiken.
Var fågel sjunger glatt sin sång,
den kan låta hes och kraxig,
men kan den glädja sångarn själ,
Är den ändå värd att sjungas.*

Jag vill leva för att skapa

*Jag vill leva för att skapa
Jag vill skapa för att leva
Det är svårt när vattnet sinar
Det är svårt att orka svälta.
Jag vill gå där med slagrutan
För att finna vattenådern
Jag vill så min magra åker
Som ger grunden för mitt bröd.*

Avtagande synförmåga

*Ett ljus som brunnit svagt och matt
Ska snart för evigt släckas
Och de förhoppningar jag satt
Till detta ljus ska gäckas.
Visst är dess sken ett irrbloss blott,
En klen och ynkelig låga,
Som lyser svagt men värmer gott
Och lindrar mörkrets plåga.
Nils Olsson 16 år*

Den vita käppen

*Jag föddes med den vita käppen
Den fanns hos mig från begynnelsen
Den växte upp med mig i vaggan
Den följde mig upp genom barnaåren
Jag lärde mig utnyttja den vita käppen
Den gav mig förmåner som inte andra fick
Den gav mig medlidande och ömhet
Som andra borde fått lika mycket av
Jag pressade allt ur den vita käppen
Tills den en dag glödde i mina händer och började växa
Så blev den för tung att bära
Och jag försökte kasta bort den
Jag försökte gömma undan den
Men det var lika omöjligt som det är
för en elefant att dölja sin snabel
Då lärde jag mig använda den som vägvisare och signal
Jag hatade och älskade den vita käppen
Ibland blev den opraktisk att bära
Och jag stoppade ner den i fickan
Men då skriade mängden, falskspelare
Så bär jag den då vidare genom livet, den vita käppen
Jag älskar och hatar detta tecken som bränts fast i mig
Och ändå gett mig stöd
Så bär jag på mitt gissel och mitt stöd – den vita käppen –
Den synskadades skyddsängel och Davidsstjärna*

Ensamhet

*Omkring mig det surrar och gormar
En namnlös och okänd kör
Och havet av ljudvågor stormar
Men själv står jag utanför.
Vad är det som sinnena låser
Och skiljer oss människor åt
Vad är det för vindar som blåser
Och dränker den ensammes gråt?
Säg vart tog du vägen min nästa?
Du borde ju finnas här
I salen där människor hörs festa
Och pratar och skrattar och svär
Vem döljer sig väl bakom orden
I brusande ljudvågsström?
Vem finns bortom klirret vid borden?
Jag lever som i en dröm,
Men drömmen min ensamhet stärker
Jag längtar från festlig sal
Jag längtar till ro som ej värker
Långt bort från min ensamhets kval.*

Mina yttre färger

*Mina yttre färger har tagits ifrån mig.
Den pensel jag ej hann använda,
är redan förbrukad.
Jag försöker måla i ord och ibland
tror jag mig lyckas.
Ibland blir orden ohanterliga
Och färgerna blir till dimma.
Viljan att måla den finns hos mig ständigt,
Men förmågan den sviktar många gånger.
Färgerna lever sitt eget liv i mitt inre.
Jag försöker fånga en del av dem
Med växlande framgång.*

Berätta för mig

*Berätta för mig om hösten
De djupnande färgernas prakt
När årstidens skönhet blir trösten
För sommarens vikande makt.
Berätta du som kan skåda
Det sköna naturen oss ger
Ditt öga får se för oss båda
Berätta, berätta, jag ber
Berätta om allt som du finner
I sprakande färgmelodi
Om färger som kommer och svinner
I höstens färgsymfoni.*

Vinden ger inget svar

*Vinden ger inget svar,
Blåser frågan tillbaka.
Undrande längtan,
Villrådig längtan.
Vinden ger inget svar.
Gnistor ur glöden föds,
Växer i vinden och släcks.
Svårt är att tolka
eldens signaler.
Gnistor ur glöden föds.*

Undret vid Stångtjärn

*Ett under skedde i den ljusa natten
När sången lyftes över tjärnens vatten
Som en kristall den sågs och blå till färgen
Med småkristaller ekande kring bergen
Det blev så tyst längs Stångtjärns branta stränder
Och stilla vilande låg alla händer
När rösten svarade från andra sidan
Så satt publiken tyst i stum förbidan.
Så hördes urtidslåt på kohorn ljuda
Och flydda tider tycktes tystnad bjuda
Jag lyssnade förstummad till musiken
Och lika tyst satt resten av publiken.*

Det förflutnas längtan

*Det vaknar åter, det förflutnas längtan
Så starkt och oförlöst
Jag grubblar över det som aldrig blivit
I eftertankens ljus.
Förbluffad ser jag tiden snabbt försvinna
Till det som förut var
Min fråga omigen är alltid denna:
Var blev min mening av?
I trygghetsbusken gömmer jag mitt huvud
Och tror mig där ha skydd
Men minnets längtan följer mig alltmera
På aftonpromenaden.*

Trappa i täljsten

-Tankar inför en skulptur

*Vilka var de människor
Som blanknött denna trappa?
Vart var de på väg
Och hur var deras dröm?
Fick de sin önskan uppfylld
Blev drömmen verklighet?
Fick dagens tunga möda
Vid toppen sin belöning?
Blev färden utför trappan
De besviknas återtåg?
Eller lyckans sköna rus
Över det som toppen gav?*

Sorgens mått

*I tårar dränkte de sorgen
När döden tog sin tribut
Man ropade över torgen
Herr Karlsson såg ledsen ut
Men sonen blinkade bara
Han fällde inte en tår
Hur kan en människa vara
Så hjärtlös och självisk och svår?
Men sorg är inte blott tårar
Och inte bara en dräkt
Men minnet av flydda vårar
Och händelser i en släkt.
Det är allt vi gjort tillsammans
I vårt växlingsrika liv
Minnet av solsken och gamman
Men också av split och kiv*

En illusion

*Är livet blott en illusion
en dröm vi fått att drömma
En hastigt flyende vision
Som vi helt snabbt ska glömma.
Finns bortom dagen ännu ljus
Som ger oss rätt att hoppas
På framtidstro och glädjerus
Där nya vårar knoppas.
Så ilar drömmen hastigt bort
Och vi ska snart besinna
Att livet kanske är för kort
För att dess mening finna.*